

Podręcznik jest adresowany przede wszystkim do studentów kierunków pedagogicznych, kształcących przyszłych nauczycieli wychowania przedszkolnego i nauczania wczesnoszkolnego. Nie wyklucza to oczywiście jego wykorzystania także w innych szkołach, na studiach podyplomowych lub kursach, których program kształcenia zakłada zaznajomienie studentów (kursantów) z podstawowymi zagadnieniami wiedzy o literaturze dla dzieci.

Głównym celem podręcznika jest pokazanie istotnych cech twórczości przeznaczonej dla młodego odbiorcy sztuki słowa i usytuowanie ich na szerszym tle wybranych zagadnień z zakresu teorii i historii literatury. Ogólna orientacja w dziedzinie piśmiennictwa dla dzieci, jego wyróżniających walorach, uwarunkowaniach historycznych i najbardziej znamienych nurtach rozwojowych, ma być pomocą dla młodych pedagogów w wartościowaniu i wyborze odpowiednich tekstów do pracy wychowawczej i dydaktycznej. Pamiętać wszakże trzeba, że nie jest to podręcznik metodyki nauczania. Z tej racji nie koncentruje uwagi czytelnika na tekstach aktualnie wykorzystywanych w przedszkolu, czy zalecanych przez podstawę programową nauczania wczesnoszkolnego. Utwory w nim przywoływane egzemplifikują jedynie omawiane zjawiska, są przykładami ogólniejszych tendencji, znamienych odmian i gatunków, jakie pojawiły się w literaturze dla dzieci w ciągu wielu lat rozwoju tej odmiany piśmiennictwa. Nie jest on także, nawet w ogólnym zarysie, kursem historii literatury dla dzieci, chociaż w obrębie niektórych zagadnień został zastosowany układ chronologiczny dla podkreślenia omawianych właśnie tendencji rozwojowych. Nauczyciel bowiem powinien wiedzieć więcej niż jego uczniowie. Powinien znać szersze i głębsze uwarunkowania teoretyczne i historyczne poszczególnych zagadnień i orientować się, gdzie poszukiwać w razie potrzeby niezbędnych informacji.

Przeznaczenie podręcznika dla studentów pedagogiki oznacza, że nie jest on wyposażony w wiedzę, która mogłaby w pełni zadowolić wyspecjalizowanych literaturoznawców, polonistów, czy nawet studentów innych kierunków filologicznych. Adresatami podręcznika są przede wszystkim studenci, których wykształcenie polonistyczne nie wykracza w zasadzie poza ramy określone przez podstawę programową języka polskiego w szkołach ponadgimnazjalnych. Takie założenie usprawiedliwia popularnonaukowy tok wykładu,

który z jednej strony prezentuje w sposób przystępny, w miarę możliwości uproszczony, trudniejsze zagadnienia teoretyczne, z drugiej zaś – uwzględnia informacje, które specjalistom w zakresie wiedzy literaturoznawczej mogą się wydać zbyt oczywiste i banalne. Niemniej jednak ich przypomnienie, jak uczy wieloletnie doświadczenie wykładowców i egzaminatorów, wydaje się jak najbardziej wskazane.

Przeznaczeniem podręcznika można również usprawiedliwić dobór zawartego w nim materiału literackiego. Nie uwzględnia on bowiem całości, obejmującej teksty adresowane do różnych grup wiekowych. Ponieważ edukacja literacka najmłodszych odbiorców (najpierw słuchaczy, później dopiero czytelników) zaczyna się zazwyczaj od wierszy i od baśni, w podręczniku zostały przedstawione tylko zagadnienia z tymi dziedzinami związane. Pominięty został natomiast bogaty obszar prozy realistycznej. Nieliczne proste utwory z tego zakresu ani w przedszkolu, ani w szkole podstawowej nie powinny absolwentom szkoły średniej przysparzać żadnych kłopotów. Można założyć, że maturzyści opanowali co najmniej w stopniu dostatecznym wiedzę o literaturze realistycznej i o sposobach jej analizy, zaś dokładniejsze źródła informacji o autorach i utworach znajdą w załączonej *Bibliografii opracowań*. Gorzej natomiast przyswojona jest wiedza o fantastyce i wierszowanych utworach dla dzieci. W tych zakresach bowiem poetyka twórczości dla dzieci różni się znacznie od charakteru ogólnej poezji dla dorosłych.

Na koniec warto też usprawiedliwić stosunkowo niewielką liczbę przypisów. Konsekwentnie odnotowane zostały w nich tylko adresy bibliograficzne odwołań i cytatów z opracowań oraz nielicznych z większych utworów literackich. Adresy te, poza normalnym pokwitowaniem zapożyczeń, mają na celu również uświadomienie przyszłym pedagogom bogactwa tekstów, omawiających twórczość dla dzieci oraz oswojenie z nazwiskami różnych jej badaczy. Tak więc to, co wydawać by się mogło zbędnym balastem, tu jest jednak celowym zabiegiem. Nie wszystkie wszakże cytaty z utworów literackich zostały opatrzone przypisami. Wskazywanie konkretnej lokalizacji wiersza lub krótkiej opowieści wydaje się w tym wypadku zbędne, ponieważ dany tekst bywa zazwyczaj publikowany w różnych książkach dostępnych czytelnikowi.

Podręcznik zamyka usystematyzowany wykaz najważniejszych i najbardziej charakterystycznych pozycji bibliograficznych, zawierających bogatą wiedzę, która może się przydać w przyszłej pracy pedagogicznej oraz dwa indeksy. Jeden ułatwiający odszukanie informacji o autorach; drugi zaś – pojęć i terminów teoretycznych.

Kończąc ten krótki *Wstęp*, pragnę wyrazić głęboką wdzięczność pierwszej czytelniczce tego podręcznika, pani prof. UMK dr hab. Violetcie Wróblewskiej za wnikliwą recenzję i zawarte w niej cenne uwagi i sugestie, które pozwoliły mi wprowadzić niezbędne uzupełnienia oraz unikać wielu potknięć, niedoróbek i nieścisłości.